

Pénteken,

december 3-án.

45-dik szám.

Foglalat. Erdély és Magyarország: (Országgyűlési közlemények: országgyűlési tagok névsora iránti sérelmek orvoslása tárgyában határozat, Laborfalvy Róza és Fancsy Kolozsvártt; Magyarhoni dolgok; mi a hazafiság?) Anglia: (O'Connellnek mint lordmayornak beszéde.) Franciaország: (tudósítás Algirból; a királyi hercegekre intézett lövés tárgyában indított kereset a pair udvar előtt.) Spanyolország. Schweicz: (Genfben a nép közt nagy forrongás.) Szerbia (összeesküvés tárgyában ítélet.) Törökország: (Görögországot illető conferentia.) Újabb tudósítások: erdélyi főkörmányzó választása eredménye.) Hírdetések.

Erdély és Magyarország.

(Országgyűlési közlemények.) A' november 27-kei országos ülésben mielőtt a' névsorbani sérelmek felett a' tanácskozásokat folytatnák a' RR. az országos elnök jelenté, hogy ab rudbányai választott követ káli Nagy Elek küldői megbízó levelét már hémutatván a' város képviselője ki vagyon egészítve, mit a' RR. tudásul vettek. Továbbá azon küldöttség, melly a' mult napi ülésből a' kir. főkörmány az iránti felszólítására nevezetett volt ki, hogy a' Beszédtár szerkesztéséért országos költségnek tekintendő összevet az országos közpénztárból fizettesse ki, megbízatásában eljárván, jelenti, hogy a' kir. főkörmány atyafiságos köszöntése mellett úgy nyilatkozott, miszerint tanácskozva az igenetről nézetét követői által közlendi. Ezen ülés vége felé az o. elnök előfigyelmeztetésére a' mult napi ülés Jegyzőkönyvében azon hiány fedeztetve fel, hogy ott a' Beszédtár nyomtatása országos költségként tekintendőnek iratott, mi pedig a' gyorsíróval kötött egyezmény szerint általa hordozandó, kifejeztetett, hogy a' Beszédtárnak csak szerkesztési költsége fog a' közpénztárból fizettetni.

A' rendes tanácskozás során folytaták a' RR. a' névsori sérelmek felett vitáit, jelesen: hogy a' sérelmek orvoslása, mikor és miként eszközöltessék? E' szempontból a' sérelmek két félére osztályoztattak: 1-ör ollyakra, mellyek orvoslata a' RR. hatás körében állván, jelenleg elenyészthetők. 2-ör ollyakra, mellyek felterjesztést kívánnak. Az első osztályba tartoznak a' már mult számunkban elősorolt sérelmek közül a) hogy Kraszna megye nem küldött követeket. Erre nézt határozatott, hogy azon ns. megye, melly többszöri országos szerződéseknél fogva Erdély kiegészítő része 's következőleg ezen Nagyjedelem közbejötté és meg egyezése nélkül tőle el sem szakasztható, köteles lesz vala az egyesületi hitnél fogva ezen országgyűlésre, hová törvényesen meghívott követeit elküldeni a' törvényben kiszabott büntetés alatt, remélvén azonban a' KK. és RR., hogy azon kötelességétől nem fog tovább is vonakodni, ez uttal mellőzve a' büntetés iránti rendelkezést, csupán oda terjesztik ki végzésüket, hogy a' kir. főkörmány útján szállítsák fel követjeit haladék nélkül elküldeni. b) Erzsébet város követjei helye, ez iránt ki lévén már a' hetedik országos ülés 28ik száma alatt mondva, hogy az 1791. 61. t. cz. tiszta szavai szerint azon város követjeinek helyök mindjárt Károlyfehérvár követjei után legyen, már elenyészett tárgynak tekinthető. c) A' kir. főkörmányak Abrudbánya és Székely Udvarhely kiváltságos városok követválasztásába elegyedése. Hasonlag ellévén már az irt napról és szám alatt határozva, hogy a' kir. főkörmány a' követválasztások feletti kérdések elhatározásába, mint egyenesen az országos RR. hatásköréhez tartozókba ne elegyítse magát, ez is bévégeztnék tekintetik. d) hogy a' királyi táblai elnök sem kir. adománylevelét a' RR.hez bé nem adta, sem hitét a' RR. előtt le nem tette. Ez iránt három nézet forgott szőnyegen: 1) hogy a' k. táblai elnök a' jelen gyűlésre mutassa bé adománylevelét 's hitét is tegye le; 2.) hogy a' kir. tábla színén már egyszer le tett hité elégettetvén, csak adománylevelét 's a' letett esküformát mutassa bé. 3.) hogy előbb adománylevelét és az esküformát terjesztse megvizsgálás végett az 1791. 20. t. cz. nyomán a' RR. elibe, 's azután határozzanak arról; tegyen-e újból a' RR. előtt is hitel vagy ne? Határozattá az utóbbi nézet vált. E' határozat következtében királyi táblai elnök mlgs Daniel Elek úr köszönetét nyilvánítván a' KK. és RR. előtt a' mult országos választáskor személye iránt mutatott figyelemért, készségét jelentette jelenleg kezénél nem levő adománylevelét úgy a' letett esküformát mentől előbb hémutatni.

A' felterjesztést kívánó sérelmek miként és mikor felterjesz-

tése két ülést elfoglaló vitásra adott alkalmat. A' vélemények két fő ágra oszlottak, 's mindkettőnek voltak még módosító árnyékai. Egy rész rögtön, más később kívánt felírni. Egyik főnézet volt e' szerint a' rögtön felterjesztés; meglévén úgy a' törvény mint a' gyakorlat nyomán határozva, hogy először a' névsor vétessék tanácskozás alá, azt a' felterjesztés elhalasztásával, ezen nézet pártolói, félbeszakasztani nem akarák. — A' RR. a' névsor feletti tanácskozást mint a' kir. előadásoktól merőben független tárgyat úgy vették fel, tehát a' tanácskozás eredményét a' felterjesztést sem kívánták a' kir. előadáshoz kötni.

Mások későbbi felterjesztést kívántak, előhozván hogy 1857-ben is ugyan ezen sérelmek lévén felterjesztve, azokra már kir. válasz is érkezett, 's így azon válasz mellőzésével éppen azon sérelmeket újból felterjeszteni ellenkeznek a' kir. leiratok iránt tartozó tisztelettel 's a' mostani felirásnak sikere nem lenne.

Ezen utóbbi véleményhez csatoltatott az ellenkezést egyeztetni kívánó azon indítvány, hogy most előlegesen is vétessék egy általános felírás, mellyben a' RR. jelentsék ki fájdalmokat, hogy az 1841-beli névsorban is azon sérelmeket tapasztalják, mellyekért még 1857ben felirtak, de fejezzék ki egyszermind, hogy e' tárgyban már 1858ban kir. válasz érkezvén, melly jelenleg nincs szőnyegen a' sérelmek részletébe akkor fognak ereszkedni 's felírni, midőn azon leirat a' 5ik kir. előadással egybefüggőleg tárgyalás alá kerülend. A' tanácskozás e' nézet szerint teljesen bévégeztnék; a' felírás pontjai megállítatnak 's jegyzőkönyvbe iratnak; az általános felírás mindjárt az első kir. előadás folytatában a' választás mellett felküldendő felirással együtt felterjesztetik; így elenyészik azon ellenvetés hogy egy tárgy bévégzése előtt másra átmenni nem lehet, úgy azon aggodalom is, hogy az 1858-ban érkezett leirat elmellőzte nek.

A' rögtön felterjesztés mellett két módosító nézet hozatott fel: 1-ör hogy a' törvény értelmében a' felterjesztés az első királyi előadással a' választással mellyel kapcsolatban van junctim terjesztessék fel. 2ik árnyéklat volt, hogy a' felírás elvei rögtön határozassanak meg, de megkésztése ne hátráltassa a' tanácskozásokat, hanem addig is, míg az ítélőmester a' felírást megkésztíti folytatassák a' RR. munkálatait.

Szózatolásra kerülvén a' kérdés 98 szózáttal 90 ellen 's így 188 közül 8 többséggel határozatott, hogy a' felírás nem most rögtön, hanem későbbre vétessék meg. Melly határozat után az elnök kérdésül tűzé, hogy az első vagy harmadik kir. előadással kívánják-e a' RR. a' felterjesztést összekepeszteni? Határozatott hogy a' névsor magában függetlenül álló tárgy lévén sem helyesnek, sem szükségesnek nem tartják azt egyik vagy másik kir. előadáshoz kötni, és csupán azért halasztják el a' felterjesztést addig, míg a' mult országgyűlés e' tárgyi feliratára 1858ban érkezett válasz kerülend szőnyegre, hogy akkor egy uttal az abban netalán előforduló ellenvetésekre is megtehessek észrevételeiket.

Ez után az elnök az első kir. előadást, t. i. a' választást tűzvén napirendre, [a' RR. nov. 30kán nemzeti ülésben tanácskozzanak a' választás elvei felett.

December 1-én országos ülésben tanácskozás alá vevén a' választás úgy az a' mellett teendő felírás elveit mindkettőre nézt az 1857ben jegyzőkönyvbe írott elvekben állapodtak meg. Egyszermind meghatározzák, hogy az első kir. előadás szerint legelőbb a' főkörmányzói hivatalra válaszzanak 's szőzataikat a' másnap (dec. 2kán) tartandó országos ülésbe vigyék fel.

(Laborfalvy Róza és Fancsy Kolozsvártt.) A' mennyire kiholt és szomorú nyáron át Kolozsvár, annyira élénk és derült, mihelyt az ősz béköszöntött, mert hiszen a' legregénye-

sebb vidék is miben Erdély oly dúd, ha lombjai sűrűlve lehulltak, elveszti bájait és vonszó varázsait; a' szem és a' lélek új életet ábrít: a' salonok mosolyogva intenek és a' társas élet újabb lánczokkal fűzi össze a' rokon lelkeket. Kolozsvár jelenleg kétszerre élénkebb és zajosabb mint egyébkor, minek okát, ha nem mondanom is, tudni fogják a' két testvérhon magzati. O, az országgyűlés nálunk magyaroknál nem oly mindennapi dolog, hogy az közönbössé válhatnék! Ha valaki a' megpendített szó után political tárgyak körüli nézeteket, véleményeket reménylene a' következő sorokban találhatni, az nagyon csalatkoznék. Őszintén megvallom gyengeségemet: én igen gyenge politicus vagyok; míg mások ezen áradat hullámaiba miotegy elvittasson rohannak, én addig nem érzéktelenül ugyan, de még sem elragadva virasztok az éjféli égő mécsinél. Irja meg a' political dolgok folyamát egy más az ezer avatottak közül; írja meg a' dúd lakomák gazdag fényét, miként „ivának hosszú áldomást a' kelyhek öbléből:“ én elmegyek Thalia templomába 's csendes magamban élvezem a' gyönyört, mit Laborfalvi és Fánecs mint vendégek derítenek színpadunkra. Nem is akarok rendes színi tudósítást, * annál kevésbbé bírálatot írni; ha azt akarom, úgy kedves vendégeink megérkeztekor kellett az kezdenem, nem pedig midőn már már újra elveszítjük őket: a' jelen sorok egyedül annak legyenek tanúi, hogy részvétünk irántok nem oly csekély, hogy azt másokkal is örömet ne tudatók. — Vendégeink legelső 's legnagyobb köszönetet azért érdemelnek, hogy a' pesti nemzeti színház igazgatóságától egyúttal lejöhetőket eszközlék ki, mert nyíltan megvallhatjuk, hogy színházunk személyzete nagyon gyenge, 's ha a' pesti színház bármelyik derék tagja lépend is fel, ki fog ugyan tűnni, sőt nagyon is kifog, de egy maga soha úgy célt nem ér, mint művész társával egyesülve. — Vendégeink játékaik sorát a' „Pohárvizel“ kezdék meg. Bolingbroke szerepe az, melly férfiakat, kiket méltán lehet művészeknek nevezni, különböző véleményre hozott. 'S ezen különbözőség, gondolat szerint az „udvariság előtűntetése“ sarka körül forog Fánecs udvari ember volt a' szó teljes értelmében, de fész nélkül mitől elválasztva Bolingbroke szerepét sokan nem is gondolhatják. De nem annyira Fánecs mint Laborfalvi által közönségünk meglepve. Ő Malborough hercegnét nálunk szint azon jellem hűséggel, azon erővel személyesíté, mellyről őt a' pesti nemzeti színház közönsége előtt kedveltnek tudjuk. Színházunk nem olvasó közönsége előtt a' Pohárviz nem a' legjobb emlékezetben volt: egykori adátásakor a' szerepek szerencsétlen kezek közé jutván, a' darab éles vonásai elvesztek, 's ki fog csudálkozni, ha mondom, hogy az eltorzított darab nem csak nem tetszett, de el is feledtetett. Vendégeink meggyőzték közönségünket arról, hogy a' darab jól adva igen jó. Ismétlése kívántatott is. — Látok továbbá még tőlök: az „Örült gyermekét,“ „Van még időt;“ az országgyűlés megnyitáskor kir. biztos b. Jósika János tiszteletére, minekutána az énekkar egy tiszteledő éneket mondott, Metastasio sok hazafiúi mondasokkal folékesített, de kiállhatatlan pityergő Themistoklesét egy hazafi által fordítva. Fánecs Themistoklest sok erővel adá, hazafiúi mondasait élénk tetszéssel fogadta a' közönség; Aspasia szerepét csak Laborfalvi volt képes végig éldelhetőleg fenntartani. Xerxes szerepében Kilényi lépett föl, kinek őszinte vallomást teszünk, ha azt mondjuk, hogy igen le fogja a' közönséget kötelezni, ha minél ritkábban lépend föl. Megegedjük, hogy ő igen jó theoreticus színész, de gyakorlati higye meg, bizony semmi sincs. Különbben az egész darabban végig bosszantó volt a' hazafiúi fordítás is. Láttuk továbbá Laborfalvit mint Rozsát. Azt hírlík, (lehet, hogy tán csak a' gonosz nyelvek) hogy Laborfalvi tavalyi ittlétekor e' darabot megdönté. Szigligeti Rozsája fölött, tudomra, még általános vélemény nem mondatott. Hallottam embereket, kik így szóltak: „nó, ennek bizony kár volt a' száz aranyat odaitélni“; mások: „a' magyarnak ennél jobb vigjátéka nincs.“ Az idén nagy tetszéssel fogadta a' közönség. Nem tudom, vajjon nagyobb része az utóbbi véleményrel tart-e, vagy hogy Laborfalvi tett azóta tetemes előhaladást. „Lázár a' pásztor“ Szakácsy jutalmául adatott. A' darab azok közé tartozik, mellyek egypár előadás után vándorolnak ad patres conscriptos, a' színház könyvtárának legbensőbb szögletébe, hogy soha többé napfényt ne lássanak. Szakácsy a' címszerepben elég

* Rendes színi tudósítás lapjaink körébe sem tartoznék, de nemzeti színházunkról koronkénti tudósítások remélhetőleg közönségünknek is kedvesek lesznek 's a' jelenleg hasonló érdekű cikkeket tisztelt tudósítónktól örömet fogadandunk.

kitűző szorgalommal játszott, de neki a' mimica nincsen annyira birtokában, hogy szerepének unodalmos hosszadalmit az által pótolhatná. Itt megemlíthetem még azt is, hogy Sz. úr mint a' pesti nemzeti színház volt tagja szinte vendégül lépett föl; és még is az isten tudja, közönségünk igen választékos-e, hogy nem a' volt hanem állandó tagjait szereti inkább a' p. n. színháznak, vagy csak ugyan nem felelt meg Sz. úr a' várakozásnak, de mondhatom, hogy az ő előadásait sokkal gyérebbe látogaták és lanyhabban fogadák mint Laborfalvit és Fánecyt. — Azután adattak: „Polgári és regényes“, az „Idegen nő“ 's Laborf. jutalmául „A' troubadour“ Szigligetinek legutolsó darabja. Mint fog ez a' darab Pesten újra tetszeni! Ezzel közel sem akarám azt mondani, mint ha nálunk nem tetszett volna. Tetszett igen is és a' tőlt ház annyira el volt tőle ragadva, mint Szigligetinek eddig tán egyik darabjától sem: hanem csak azt gondolám, hogy ott mind egyik szerep mester kezek között levén, mint tökéletes egész számolhat hatásra. Fánecs kezében Roman, Laborfalviéban Predszlava szerepe oly igen jó helyen volt, hogy Miskólczy J. (Alexa), Haray (Jaroszlav) és Füredy (Kálmán kir.) igen gyenge játékaikkal sem voltak képesek a' mély benyomást gátolni. Hogy a' darabot magát belső érdeme szerint tökéletesen lehessen méltányolni, vagy még egy előadást kellene bévárni, vagy a' művet átolvasni; azonban a' mennyit egyszeri hallásból kilehet venni, véleményem szerint Szigligeti ebben a' darabjában ada látszik közeledni, mit tőle az athenaeumi bíráló oly méltán követel t. i. nagyobb figyelem és gond a' mű belsejére. Azután két élénk vigjátékot hoztak vendégeink színpadra, egyik: „Legjobb az egyenes út“ másik: „Miért?“ Fánecs jutalomjátékául a' „Gyárnokot“ választá. Átalányos észrevétel az a' közönségen, hogy jutalomjátékban mindig oly véleményrel megy, ott vagy újat, vagy ha ismertet, egyszerűt láthatni. A' mai darab sem új sem nagyszerű, de nem is rossz és morális irányzata is oly világos, hogy nőknek bátran tükör gyanánt lehetne fölhozni; és még is csak igen jó előadással állhat meg: és én merném állítani, hogy F. csak azért választá e' darabot, hogy megmutassa, mennyi befolyással bír az előadás a' műre. — Laborfalvi végső vendégjátékául „Griseldis“ adá. Én méltó aggodalommal néztem e' darab adatása elébe, nem L. hanem Fánecs miatt, ki gyenge, beteges léteire Percival farszító szerepét vállalá magára: és ő még is kielégíté a' közönséget. — Laborfalvit vendégjátéka alatt végig méltó részvétellel kíséré közönségünk 's búcsuját tőle tetszése őszinte nyilvánításával vevé, és nem versekkel sem koszorúval — és én ennek örülök. Matisz Pál.

Magyarhoni dolgok. Pesti Hirlapból meglepő örömmel olvassuk Borsod megye lelkes rendeinek emberszerető határozatát, miszerint bizonyos garantiák mellett a' nemesség kész minden közadó terhét birtok-aránylag megosztani a' szegény néppel; addig is pedig, míg ezen biztosítékok megnyeretnek, a' megyék hatósága alá helyezett házi adót birtokaránylag az adózókkal együtt fizetni hajlandók. E' végzés annyival dicsőségesebb, mert komoly vitások, 's ebből fejlett meggyőződés eredménye. A' nagy számú nemesség e' célból meghíva, eleinte hangosan kiáltá a' nem fizetést, de engedett okoknak, 's az emberszeretnek megnyílt könnyen a' szegényebb nemesség kebele. Ez Borsodban történik, hol 30,000 nemes lakik. Ki a' magyarhon alsóbb megyéiben, kivált minő Bihar, Szabolcs, Szatmár, hol a' szegény nemesség száma sok ezerekre megy, többször megfordult, és tudja mit tesz ezen osztálynál az adómentesség, elannyira, hogy nemesi kiváltságait csak e' szóban hiszi befoglalva, 's neki nemesség és adómentesség tökéletesen mindegy, bámulni fog ezen eredményen, ha nem volt alkalmá látni, mennyire hajlékony 's emberszerető ama' durvának hitt kebel. Egyike szerkesztőségünknek tanuja volt illy jeleneteknek 1839ben oly megyében, hol a' nemesség száma 30—40 ezer között van; e' nemesség előre pártcélből fölízgatva volt az adózás ellen, és még is oly könnyen engede a' szegény adózókért ejtett meleg szóknak, engedett okoknak, hogy egytől egyig nemesak a' fizetésre késznek nyilatkozott, sőt melegen ohajtá az osztályt a' terhekben, és a' kik e' nemeslelkű részvételt ellenzették, mind egytől egyig a' vagyonosabb osztály emberei valának. És midőn a' szegényebb nemesség részéről illy példákat látunk, nem jut-e eszünkbe a' Fehérvár megyei gyűlés? nem jut-e azonnal eszünkbe a' Világnak „rabló, utonálló“ kiáltása a' házi adó végett? Hiában uraim! a' minék jöni kell, az jöni fog. Mi e' jajveszéklésből mérjük a' közel jövőndőt, e' lélelemre építjük reményeinket. Az 183%ki

országgyűlésen meghozatott ama' híres T törvényezikk, a' nemesség egy osztálya adó alá került, mi igen igazságos és szükséges intézkedés volt, fog ez már most a' magyarhonban hatni, mert ezen adózó nemesek bizonyára terheiknek osztályos atyafiakat keresnek.

Továbbá ugyan a' Pesti Hirlap után Bártfa, Szatmárnémeti, (melly város szomszédhoni testvérei közt leginkább haladásnak indul) Debreczen, Kiszántó, Kanizsa, Világos, Vasvár és Honthól és így a' magyarhon külön vidékeiről közlött tudósításokból örömmel látjuk, mikint mozognak magyarhoni testvéreink tetteleg a' nemzetiség, népnevelés és vallási „unio“ nagyszerű ügyében. Nekünk, kik tényeket nem mutathatunk, kiknek alig lehet egy egy ötletet a' teendőkről idéznünk, vigasztalás és remény a' magyarhon szép példája. Tán hogy egykor maga után von bennünket is. —

A' „Világ“ mai számában megtanít mi a' „Hazafiság.“ Hiában, mióta a' „Világ“ levonni indult másokról az álarccat, és azt levonta előbb magáról, azóta ismerjük a' „jó, böcsületes Brutust“, hiában „emeli ájtatosan fővegét Zala angyalai, Kolessey, Pázmándy előtt“, hiában kaczerkodik az oppositio körül. Mindhiában. „Az ég böles belátása nyomán imádandó gondoskodással úgy akarta“, hogy ama' dicsőséges elv, ama' te ipsum az az minden természetjog gyökere ama' „status uti possidetis“, az alapodás uralkodjék a' Világ fölött. Ez és bizonyos, undorig elunt indignatio az, mi minden betűn előmlik, hasonlólag a' sárgasághoz, melly mindent epeszinben mutat. Mi fogadást ajánlunk, hogy hol „hazafiságról“ szóland, ott sem feledendi a' Pesti Hirlapot. — És nem csatlakozánk.

Mult lapjainkban fölhívtuk már olvasóink figyelmét e' cikkekre, mellyre saját kíváncsiságunk fölébredett, mert nem képzeltük mikint suhanhat át következetesen a' Világ a' hazafiság fogalmain, és vagy önszólta hálóban fogja el magát, — azt hívők — vagy egy sajtyszerű „hazafiságot“ ismerünk meg, melly a' „Világnak“ köszönendi fölfedezését. Első nagy fölfedezés, mit a' Világ tesz — mit eddig nem tudánk — az, hogy a' „hatalom nincs mindig hazafi kezekben.“ Tovább kérdést tesz: „valljon a' hazafiság fogalma tétthez van-e csupán kötve vagy érzéshez is? és ebből azonnal saját kedvencz mezejére ugrik, azt következtetve: „hogy a' haza botdogulása nem csupa elv kérdések vitálatától függ.“ Mi ama' fennebbi kérdést különösnek találjuk, hanemha meggondoljuk, hogy vannak emberek, kikben az érzés és cselekvés külön ösvényen jár, kiknek más tettök, más meggyőződésök, kikben bár mit sugaljon az érzés, az ama' te ipsum elvéből azt teszik, mit idő és körülmény parancsol. Bennünk, egyszerű polgároknak, a' meggyőződésből fejlődik az érzés és ez cselekvésünk rugója, e' kettőt elkülönözve nem ismerjük.

A' fennirt előzményt követi egy német modorú nagyon rendszerkereső, és hosszú lére készült okoskodás az ember, nemzet, emberlénység, nemzetlénység, haza, hazajólét, hazacél 's isten tudja mi felett, miknek olvasásánál önkénytelen eszünkbe jut Göthe Faustjából:

wo Begriffe fehlen

Ein prächtig Wort zu diensten steht.

Mit Worten lässt sich trefflich streiten,

Von Worten ein System bereiten 's a' t.

És mit tanulunk mind ezekből? lássuk. „Vannak — ugymond — kik állítják, hogy nyomornál jobb a' hatal. Emberlénységben ez lehet így, de nemzetlénység egyedül csak e' szóban is nagy „él még.“ Gyalázat, kudarcz, rabiga, nyomor, ezeket csak a' nemzet egyénei viselik; láthatlan és bánthatlan fennségben ott áll a' nemzet lényeg.“ Midőn ezeket elmondja már feledte, hogy kissé fennebb imigy szólott, „a' nemzet valamint egyes emberekből összesült, a' szerint az emberi lényiség típusait veszi fel.“ Szegény vistulapartiak, ott a' nemzet egyénei egyes hitök „jobb a' nyomornál a' hatal“ átszivárgott a' nemzetlénység típusába is; ők nem tudák még 10 év előtt, mikint a' nemzet bántatlan ha egyénei mind gyalázat, kudarcz, rabiga martaléki is. E' cikkből tanuljuk meg ezt is: „a' magyart törvényei tarták fenn. Adj a' magyarnak törvényei helyett liberalis eszméket és ő nincs többé a' nemzet lényeségek lajstromában.“ Szegény magyart, belsők minden sirba dönthet. — Végre ezekben foglalja okoskodásait. „Élet minden áron — Élet, testi erő, lelki erő 's mind háromnak nyugalmas birtoka: mik a' hazajólétnek, a' közjónak eszméjét kimerítik. A' hazafiság eszméje

áldozatot tesz föl a' hazajólét előmozdítását eszközölő cselekvényben létesített.“ Ezekből azt vonja ki ismét, „hogy a' hazafiság eszméje a' principialis véleményétől független. Lehet valaki liberalis, és nem hazafi, viszont illiberalis és hazafi.“

A' „Világ“ ezek szerint a' hazafiságot nem elvítákban, de cselekvényben helyezi; és mikint a' jó mester nem csak szóval tanít, de példával is, önpéldájával serkent. Midőn ugyan is értekezését befejezi a' hazafiságról, tüsént egy cselekvényben szép példáját adja a' hazafi buzgalomnak. „A' Pesti Hirlap — ugymond — minap panaszkolta a' képgyűjtemény hiányát, és a' P. H. felémelte szeméit, és szertenezett párthivei között, és szétnézvén nem látott egyebet mint elvet és faklyát, és pénzre, áldozatra lévén szükség, nem hallott egyebet mint égre harsogó éljeneket ön 's baráti számára, és im ezeknek hivei a' haza oltárára nem akarák hozni az áldozatot: sőt egy lépést sem tenni, míg nekik bort nem adnak! És ismét fölemelte szeméit és szétnézett unde auxilium vobis és meglátta a' hazafit a' Themse partján és felsovárgott, és őt is hazafinak nevezte. Nős uraim, hátha ez a' nagy hazafi egy szót kiejt, szót, melly a' haza e' szükségének sirt ás. Nős akkor uraim? Érezni fogjuk, mi lehet hazánknak a' gögösen végig mért haute volée? 's gögünket áldozatul hozandjuk a' haza érdekének? 'S nem vonandjuk többé el a' főrendtől a' megtisztelést?

„O nem — így felel a' Világ — önök elveendik az illatos áldozatot 's azt szeretni is fogják, de nem azt, a' ki áldozta, mert — liberalis kézzel kiöntött milliójának daczára, ő még sem liberalis.“ —

Lehetlen, hogy minden jobb érzés megvetéssel ne forduljon a' hazafi cselekvény ez irtózatos példájától. Fölteszi a' „Világ“, hogy sorait a' magasztos hazafi a' Themse partján talán olvasandja, megvallja maga, hogy „kivüle senki sem teheti.“ És mert Kossuth Lajosnak és párthiveinek képgyűjteménye nincs mit a' hazának áldozzon, és mert csak herczeg Eszterházy teheti, és mert a' Világ és magas pártolói sem segíthetnek a' haza e' szükségén, a' helyett, hogy buzdító szózáttal járulna a' magasztos hazafihoz a' Themse partján, szivét ferde gyanúsítással munkál elvonni a' nemzettől, hogy így a' támadható hazafi buzgalmat gyöngé csirájában elfojtsa. Ez a' „Világ“ hazafisága, a' haza jólét előmozdítását eszközölő cselekvényben létesítve! —

Anglia.

A' jeruzsálemi protestans püspökké kinevezett Salamon Sándor nov. 7-kén szenteltették fel a' canterburyi érsek által.

A' tengerészeti hivatal legközelebb költ rendeleténél fogva, minden angol hajógyárban a' kézművesek száma viszont megneveltetik.

A' repealoknak Dublinban nov. 10. a' gabona börzében tartott gyűlése alkalmával lépett O'Connell, mint lordmayor először fel. Mig egyébről beszélene megtiltá: ne futkározzanak körülé, midőn hivatali öltözetében jelenik meg, szolgálatra kész személyek, „le a' kalappal“ kiabálván a' szembetalálkozóknak. Ezen előzmény után az új lordmayor inté a' népet a' nyilvános béke fentartására 's a' törvények iránti engedelmességre. „Én — így szól — a' két sziget közt létező törvényes unio elszakítását és a' belparlament létre hozatalát csendes, vérnélküli és alkotmányyszerű uton mozdítandom elő. Egyébaránt, más tárgyra térve el, jelentem, hogy a' tory lord helytartó lakomájára, mint ezen város főhivatal viselője megjelenendek, világért sem de Grey iránti személyes tiszteletből, hanem helyzetemnél fogva. Mint hallom ő lord-sága a' tehetetlen urak jámbor osztályába tartozik, 's én nála csak azért jelenek meg, mert szeretett uralkodó nőnk képviselője. Ne kecsgetesse tehát magát senki azzal, hogy midőn én a' várba, nem mint O'Connell, hanem mint lordmayor fel menni fogok, ez más népharáttnak hasonlóra indokul szolgálhat. Kinyilatkoztatandom, de Grey lordnak, miként, mint magános, megvetésre méltó volnék, ha csak jelét is adnám olly férfi iránti méltánylás és tiszteletnek, ki a' mostani csalfa, színmutató, csaló igazgatással egybekötöttében áll.“

Francziaország.

(Commerce) Orleans herczeg 14-kén Lillébe indul el, hogy az északi határszélekre szánt kémlő sereg egybeszerkesztését intézze el.

Oran oct. 26-kán. Bugeaud tábornok tlemsai útjában semmi komolyabb akadályra nem talált. A' Kuang körüli erdőt meglepítették ugyan a' kabulok, de csak gyarlón védtek ezen egyébaránt

veszélyes átmenetet. A' la Chaire szorosnál az ellenség több állás pontját kelle ostrommal bevenni. Az arabok igen sok embert, a' francziák csak 20-at veszítének. Két nappal utóbb Tlemsanba bényomult Bugeaud.

St. Elme asszony angol bírák előtt akarja az állítólag Lajos Filep által írt levelek hitelességét bizonysítani. Ez okból a' kormány aggodalomban van, s egy ügyvivőjét indítá Londonba, bizottja által a' tárgyaláson jelen leendő.

A' pair udvar nov. 16-kai ülésében Bastard grófnak a' királyi hercegekre intézett lövés és az evvel kapcsolatban álló tárgyak körüli nyomozata felolvasták. Ez után a' főügyész vádlevelét terjeszté elő, mellyben mind a' 17 pör alá vont egyen ellen több nemű bünt hozza fel. A' vád megállítása felőli határozat más napra halasztaték.

Spanyolország.

A' kormányzó Pamplonától Saragossáig mindenütt a' nép vonzalmának jeleivel halmoztaték el. Utjában a' belügy- és hadminis- ter kísérei. Van Halen tábornok Sarnában vár érkezésére, hogy hatalmas erővel lépjenek bé Barcelonába.

Schweicz.

Bern. Nov. 14-kén. Néhány nap óta a' közfigyelmet Genf vonja magára; hol az 1814-ki statusalkotmány épülete összeom- lással fenyeget. Nagy a' forrongás a' nép között. Egy társulat kérelmet nyújtott bé a' statustanács-hoz, mellyben az gyökeres job- bitások, nem csupán részletes változtatás szükségességét igye- szik rajzolni. Kívánja többek közt 1) a' választó rendszer ujja ön- tését, mi szerint a' választójog kiterjesztése által az egész tarto- mány képviseltesék. 2) a' két tanács tagjai számának alább szál- litását. 3) a' törvényhozó testnek a' végrehajtótól elkülönítését, 4) egy jó helyhatósági törvényt az egész cantonnak egy választott községi tanácsal együtt a' város számára. A' forrongás kitörését inkább a' békétlenek fejei gátolák eddig elé befolyásuknál fogva, mint a' kormány hatalma.

Szerbia.

Belgrádi levelek nyomán a' ministerek ellen irányzott összees- küvés miatt kirendelt nyomozat bévégződött s a' tettesekre már kimondva az ítélet. Négyen halálra ítélték; a' többi ellen, kik kö- zött Wukomanovits, Liubicza fejedelemné fivére, az uralkodó fe- jedelem nagybátyja, egy vagy több évi fogság rendelve.

Törökország.

Konstántinápoly nov. 5-kán. A' Porta nagy készüléteknek, mellyeket szembeöltő gyorsasággal tón, azon indokát adá, misze- rint ő fensége keresztény alattvalói között veszélyes társulatoknak jött volna nyomába s hogy Görögország eddigi viseléséből méltó s alapos aggodalmakat merített legyen a' keleti béke tartós fenntartására nézve. E' nyilatkozvány következtében a' Reis-Effendi, Rifaat basa a' hatalmak képviselőit, kik a' londoni egyezményt jul. 6. 1827ben Görögországot illetőleg aláírták vala, meghívá con-

ferentiára, melly is oct. 29-kén a' török ministerek s Franciaor- szág, Nagybritannia s Oroszhoz követői között tartaték. Itt elő- adá Rifaat basa a' Porta sérelmeit Görögön ellen hét pontokban, mellyek meglehetősen ingerültséggel valának szerkesztve. A' legneve- zetesb vádak: néhány görög főurak bánása török alattvalókkal; a' nem rég kötött kereskedési egyezmény aláírásának nem motivált megtagadása; a' görög állandalom látszatos törekvése az alig teg- napos királyság népességét törökön nagy romlására s a' nemze- tek közti jogok megsértésével szaporítani; görögön ellenséges vi- selete az utolsó candiai fölkelés alatt, végre a' nevezett ország vá- gyakodása, innepélyesen kitűzött birtokhatárit kiebb terjeszteni.

Újabb tudósítások.

Tyler elnök ismét nyeri meg lassadán a' bizalmat mellyet a' bank kérdésben kétszeri vetoja által elveszített vala — A' spanyol- honi események, annyi főfő rangnak föbelvetése, a' legnagyobb sympathiára talál itt a' dgmocraiai pártnál, miok következtében ez ismét merészben emeli fejét, de a' tömegnek még eddig rö- konszenve nélkül. Spanyolhon és Nagybritannia között kereskedési és hajózási egyezmény kötött, melly Madridban britt követ Aston úr által aláírottak mondatik; a' francia kormányra nem a' leg- jobb hatással leend. — A' közelebbi ministeri tanácsban élénk vita folyt Soult marsall és a' finantz minister között; az utolsó állítá, miként a' béke tartossága bizonyos lévén, a' lefegyverzést nagyobb terjedelemben is eszközölhetni, azért a' hadosztályi budgetből jö- vőre 22 milliónak levonatát kíváná. A' marsall egy előre mit sem akara erre nézve engedni, de végre rá állott. — Az ausztriai had- seregben határozott lefegyverzés már megindult; a' sorkatonaságnál és lovasságnál a' szabadságai elbocsátás kezdődik, mindazáltal úgy hogy szükség esetében kevés idő alatt ismét hadi állapotra tétethessenek.

Újabb. A' dec. 2kán tartatott országos ülésben, a' kir. fő- kormányzék jelenlétében véghezment a' főkormányzói választás, 241 szózatok közül a' többséget kapták, s a' szerint a' négy bé vett vallásuk közül a' törvényes hármasszamba bé mentek a' kö- vetkezők: A' r. catholicusok közül, udv. tanácsos b. Jósika Sá- muel 216, nyug. főkorm. tanácsos gr. Bánffai József 171, kir. hivatal. Barsai János 149. A' reformatusok közül, országos elnök b. Kemény Ferenc 6 exclja 194, koronőrgr. Teleki József 6 exclja 167, korm. tanácsos gr. Degenfeld Otto 154. — Ev. lutheranusok közül korm. tanácsos Konrád András 188, tart. főbiztos Bedeus József 187, korm. tanácsos ifj. b. Bru- ckenenthal József 147. — Unitariusok közül, korm. tanácsos Sala Mihály 197, kir. táblai ülnök Maurer Károly 195, kir. táblai ülnök Szentiványi Dániel 187. szózatokat nyertek.

Figyelmeztetés.

Az Erd. Híradó s mellék lapjai — hetenként négy ív — díja a' jövő félévre is marad 5 for. pengőben.

Mikor?	Levegőmérő (Barometrum)			Hévmérő (Reaumur)			Szél	Időjárás.
	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor.		
November. 30kán	27'' 11'''	28''	—	+ 3	+ 6	+ 6	K 1	Egész nap felleges.
Dec. 1-én	28''	—	—	+ 5	+ 10	+ 5	E. 1	Reg. felleges, d. napfény, e. tiszta.
2kán	28''	—	27'' 11'''	+ 3	+ 5	+ 4	E. 1	Egész nap ködös.

ELŐFIZETÉSI HIRDETÉS az 1841-ik erdélyi országgyűlés BESZÉDTÁRÁRA.

Alólírt Erdélyországnak mélyen tisztelt KK. és RRnek kegyes határozatából a' jelen 1841-iki országgyűlés Beszédtárának szerkesztésével s kiadásával megiszteltetvén a' t. két testvérhoni közönségnek jelenti: hogy a' nevezett Beszédtárnak egész ívrében nyomtatott 100 ívokra 4 pengő forinttal előfizetheti Kolozsvárt az alólírtnál Szécutca 140 szám alatt, Pesten Hajnik Leopold táblai ügyvéd unánál Váci utca Kolb ház 2ik emelet. Kérnek t. ez. előfizetők a' Napló kinyomatott íveinek átvétele vagy megküldése iránti rendelkezéseket az előfizetés alkalmával megtenni. Remélvén alólírt hogy a' Naplónak mind hiteles és pontos szerkesztése, mind gyors kinyomatása által tisztelt pártfogóinak megelégedését megnyerendi.

Kolozsvár november 27en 1841.

Hajnik Károly s. k.

a' Beszédtár kiadó szerkesztője.

E' f 1841ik év nov. 15kén kezdődött erdélyi országos gyűlések **Jegyzőkönyve és Iró- mányainak** első harmincz íveire 2 pengő kr. egy ívért — 1 pengő forinttal elő fizetni lehet a' kolozsvári ev. ref. főiskola könyvnyomó intézetében.

Eltévedett koffer.

(2) Ezen folyó évi szeptember hónapja elején átadott egy valaki Pesten egy spediteurnak bizonyos portékákat azoknak Kolozsvárra leendő szállítatások végéig; kezéhez vette a' tulajdonos kolozsvári vas árus t. Ditrich Sámuel urtól portékáit kivéve egy koffert, minthogy pedig van oka hinni a'

tulajdonosnak, hogy ezen eltévedett koffer a' két magyar hazában leghihetősebben pedig Erdélyben bányódik; ezennel tehát fölszólít minden kereske- dőt urat, hogy a' ki tudna valamit ezen kofferről, ne sajnálja az Erdélyi Híradó szerkesztőségét ez iránt haladéknélküli tudósítani. A' koffer magassá- ga 15, hossza mintegy 30 hüvelyk, sima fekete bőrrel van bévonva, és gondosan gyékénbe bekötözve.

Árverési hirdetemény.

(2) Az erdélyi császári és királyi főhadikorm- any rendeléséből, tolyó évi december 15én del- előtti 9 órakor Csik Szeredában az 150 székely e- zered kormánya elnökele alatt, a' mező hegyesi császári és királyi katonai lőmészi intézet számá- ra szállítandó épületi boronák (fenyő szálak) és deszkák aránt, mellynek összege és mértéke 155 dar. 6 öl hosszu és 11 v. 12 hüvelyk vastag 146 „ 7 „ 2 láb „ „ 9 — 10 „ „ 149 „ 6 „ — „ „ 7 — 8 „ „ 1200 „ 2 öl hosszu 11 hüv. szél. és 1½ hüv. vast. 1800 „ 2 „ „ 9—10 „ „ 1½ „ „ egy árverés fog tartatni, mellyre az áru szer- zői vállalkozásra szándékozók tisztelettel meg- hivattatnak.

Az árverési feltételek következők:

1-ő Ezen kiszállítandó boronák és deszkák a' fennebb meghatározott mértéket, középbe mérve, tökéletesen üssék ki.

2-dik A' boronák idein vágottak, ne kereknek, hanem mint az ilyen nemű fákkal szokot történni két oldalról megfaragva, ne vörössek vagy szugá- rások (hernyörágtá) hanem épek és nyilegyenessé- güek legyenek, úgy nem különben a' deszkák is ne bogosak, vagy megvagdálva és elszaggatva, hanem épek és mind a' jkét végén egy vastagsá- guak legyenek.

3-dik Az egész épületi borona s deszkakeli összege 1842dik évi majus 15kéig a' vállalkozó költ- ségben a' Maros vizén Pecsikára magyarországi A- rad vármegyében szállítassék, mellyről a' szerző- dő ha megérkezvén Pecsikára, onnan a' két mért- f. ldnnyire lévő mező hegyesi ménes intézet igazga- tójának jel-ntést téve, ez azonnal a' vontatás a- ránt szükségképpen intézkedend, minek követke- zményében a' vontatás, ha az idő viszonyai nem a- kadályoztassák, legfennebb 8nap alatt megtörténve, rögtön a' bizotmányi átvétel Pecsikán és a' vállal- kozó pénzbeli kifizetése Mezőhegyesen mulhatat- lan végbevitetik.

4-dik Az épületi boronák és deszkákou úgy nem különben a' tulajdonok vagy ezek által az átvételig történt akár melly név alatti hibák, a' váll-alkozó terhére számítatnak, tehát ő emelfogva semmi nemű kárbeli megtérítésre számot nem tarthat.

5-dik Az árverésre senki más bé nem böcsá- tathatik csupán az, ki annak kezdetén az árveré- si bizotmány előtt egy 100 pengő forintból álló vádiumot bétizet, melly a' 10 kamatu beteljesede- si cautio lehuzattatására a' vállalkozótól visszatár- toztatik; a' többi áruszerződési az árverés bévé- zetésén visszafizetendnek.

6-dik Az árverési jegyzőkönyv a' vállalkozót helyből a' mezőhegyesi ménes intézetet pediglen a' felsőbbi engedmény következményében kötele- zendi le.

Csik Szereda november 10-kén 1841.

A' nemes első székely 14-dik számu határnoki gyalog ezred kormánya. (3)

(1) Kolozsvár, N. Várad, Debreczen és Pest között **Gyorszeker** indul Kolozsvárról, min- den vasárnap reggel 6 órakor.

Özv. Barráné és Stein.